

Water spiegel Update

‘Schoon zoet water essentieel voor gezondheid en welvaart’

Vewin: Zoetwaterstrategie belangrijke pijler Deltaprogramma

De beschikbaarheid van voldoende zoet water van goede kwaliteit is een essentiële voorwaarde voor de volksgezondheid en welvaart in Nederland. In ons waterrijke land manifesteren knelpunten zich in geval van droogte in eerste instantie in de waterkwaliteit en niet in watertekorten. Daarom moet de zoetwaterstrategie binnen het Deltaprogramma een belangrijke pijler zijn, net als waterveiligheid. Werken aan waterveiligheid betekent werken aan de zoetwatervoorziening: een win-winsituatie. Dit heeft Vewin onlangs benadrukt tijdens het rondetafelgesprek van de Tweede Kamercommissie Infrastructuur en Milieu, over de totstandkoming van de Deltawet.

Van groot belang voor de drinkwatervoorziening is dat de basis voor hoogwaardige productieomstandigheden ook in de toekomst gegarandeerd blijft, zo beklemtoonde directeur Theo Schmitz van Vewin tijdens de bijeenkomst. Op diverse punten dreigen de voorwaarden voor het veiligstellen van de drinkwaterproductie echter in negatieve zin te kantelen.

Ten eerste kunnen drinkwaterbronnen onbruikbaar worden door vervuiling, verzilting en verwarming. Een te hoge vervuilinggraad door milieuvreemde stoffen, te hoge zoutconcentraties en temperaturen boven de 25 graden moeten worden voorkomen. Daarnaast zijn internationale afspraken nodig met het oog op voldoende (niet te vervuild) water in de grote rivieren, een belangrijke drinkwaterbron. Verzilting van zoetwaterbekkens als het IJsselmeer en de Brabantse Biesbosch is eveneens een belangrijk aandachtspunt, aangezien het gaat om de drinkwaterbron voor miljoenen Nederlanders in het westen.

Ook de explosieve groei van ondergrondse activiteiten – aanleg van tunnels, parkeer-

garages en overige infrastructuur, warmte-koudeopslag (WKO) – kan botsen met de drinkwatervoorziening. Vewin pleit daarom voor een consistent RO-beleid – ook voor de ondergrond – met specifieke aandacht voor schone drinkwaterbronnen en grondwaterbeschermingsgebieden. Het bodembeleid moet gebaseerd zijn op het voorzorgsprincipe en strategische reserveringen (grondwatervoorraad).

Bij watertekorten verdient de drinkwatervoorziening – gezien het grote maatschappelijk belang van deze eerste levensbehoefte – een hogere prioriteit. Drinkwater moet een plaats krijgen in de eerste categorie, die nu waterkeringen, klink en zetting (hoog)veen en natuur omvat.

Om knelpunten te voorkomen steunt de drinkwatersector flexibele, duurzame oplossingen. In dit verband pleit de sector voor het stimuleren van verschillende innovaties. Het waterbeheer en de vergunningverlening (voor lozingen) moeten meer afhankelijk worden gesteld van de watertemperatuur en het debiet van de rivieren. Voor koelwaterlozingen moeten alternatieven worden ontwikkeld.

Innovaties zijn ook nodig om te komen tot ‘cradle-to-cradle’ oplossingen voor watergebruik (en hergebruik) door de industrie en consumenten. Daarnaast verdient de (verdere) ontwikkeling van online sensing- en monitoringstechnieken een stevige impuls. Voor de afvoer van brijn – het concentraat dat overblijft na ontzilting van brak grondwater – is nieuwe regelgeving gewenst.

Meer informatie via Nicole Zantkuijl:
zantkuijl@vewin.nl

Deltabeslissingen

Deltacommissaris Wim Kuijken heeft in het eerste Deltaprogramma vijf strategische ‘deltabeslissingen’ in het vooruitzicht gesteld die ook van invloed zijn op de drinkwatervoorziening.

- Nieuwe normen voor waterveiligheid;
- Beschikbaarheid van zoetwater;
- Lange termijn peilbeheer IJsselmeer;
- Veiligheid van het Rijnmondgebied;
- Nieuwe randvoorwaarden voor nieuwbouw en herstructurering.

Naar een duurzaam en innovatiegericht GLB

Gemeenschappelijk landbouwbeleid EU moet blauwe en groene diensten stimuleren

De Europese Commissie heeft onlangs een Mededeling uitgebracht over de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Vewin ziet in de Mededeling voor het toekomstige landbouwbeleid een aantal positieve aanknopingspunten met betrekking tot water: een nieuwe legitimatie van het GLB door meer focus op milieu, klimaat, innovatie en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen zoals water. Positief is ook het element van doelgerichte betalingen aan agrariërs voor milieumaatregelen. Vewin is voorstander van verduurzaming van het GLB en van betalingen voor bovenwettelijke blauwe en groene diensten.

De Mededeling van de Europese Commissie vormt het vertrekpunt voor een publieke consultatie. Medio 2011 komt de Commissie naar verwachting met de eerste wetgevende voorstellen, waarna de onderhandelingen met het Europees Parlement en de Raad van ministers volgen. In 2014 wordt het nieuwe GLB van kracht. Samen met de Unie van Waterschappen zal Vewin in Brussel en Den Haag de standpunten van de Nederlandse watersector inbrengen tijdens de consultatieronde en het wetgevingsproces.

Vewin is voorstander van een GLB dat leidt tot een combinatie van een concurrerende agrarische sector en duurzame landbouwpraktijken, in het bijzonder op het gebied van watermanagement. De doelen van het landbouwbeleid moeten in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. De beschikbaarheid van voldoende water van goede kwaliteit is van wezenlijk belang voor de watersector en de agrarische sector. De Commissie onderschrijft dit door naast een levensvatbare voedselproductie, duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen zoals water te noemen als doelstelling van het toekomstige GLB.

Vermindering van de knelpunten voor de watersector moet een doel zijn in het nieuwe landbouwbeleid. Temeer daar nieuwe uitdagingen zijn ontstaan zoals klimaatverandering, de beschikbaarheid van zoetwater, verzilting, overstro-

mingen en droogte. De landbouwsector heeft tijdens de 'Global Conference on Agriculture, Food Security and Climate Change' getoond zich hiervoor in te willen zetten. Innovaties voor een duurzamere landbouwsector zijn noodzakelijk: ter verhoging van de efficiëntie in de voedselproductie, maar ook voor reductie van de ecologische voetafdruk. Bestaande innovaties, zoals de inzet van GPS-technieken, sleepdoek of beslissingsondersteunende systemen moeten breder worden ingezet.

Voor een verduurzaming van de landbouw moeten agrariërs worden gestimuleerd blauwe en groene diensten te leveren. In de Mededeling ligt de nadruk op groene diensten en moeten de blauwe meer ingevuld worden. Te denken valt aan maatregelen ter bescherming en verbetering van de waterkwaliteit, voorkomen van waterschaarste en droogte, waterberging en behoud van biodiversiteit. Deze milieukwesties vergen een Europese aanpak. De bovenwettelijke diensten worden gewaardeerd door de maatschappij maar worden onvoldoende beloond. Vewin pleit daarom voor doelgerichte betalingen - via het GLB - voor blauwe en groene diensten. Voor bovenwettelijke milieumaatregelen moeten agrariërs financieel gecompenseerd worden met EU-geld, al dan niet aangevuld met cofinanciering vanuit de overheid.

De Commissie wil ook dat betalingen aan boeren meer afhankelijk worden van milieudoelen en innovatie. De huidige

GLB-subsidieregeling, waarbij agrariërs inkomenssteun ontvangen op basis van de productieomvang op een bepaald moment in het verleden, moet worden vervangen door doelgerichte betalingen voor diensten die de maatschappij wenst en nodig heeft. De Commissie gaat, wanneer de KRW is geïmplementeerd en de verplichtingen voor boeren duidelijk zijn, bekijken of de KRW opgenomen kan worden in *cross compliance*. Uit onderzoek van Alterra blijkt dat de meeste subsidies nu gaan naar intensieve landbouwbedrijven, die weinig bijdragen aan natuur, milieu en landschap. Agrariërs die daar wel aan bijdragen, ontvangen juist weinig subsidie.

Vewin is voor een differentiatie in het toekomstige landbouwbeleid tussen bedrijven die alleen voedsel produceren en bedrijven die ook publieke diensten leveren. Daarnaast moet er een onderscheid komen tussen landbouwproductie zonder belemmering en productie in regio's met natuurlijke belemmeringen waar het verdwijnen van landbouw onwenselijk is. De Commissie bepleit in haar Mededeling 'een vergoeding voor gebieden met natuurlijke belemmeringen om te produceren'. Hieronder kunnen waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en waterberginggebieden vallen. In deze kwetsbare, waardevolle gebieden zijn gerichte milieumaatregelen noodzakelijk.

Meer informatie via Lieve Coonen:
coonen@vewin.nl

‘Gewasbeschermingsmiddelen toetsen op drinkwatercriterium’

Pleidooi Vewin bij implementatie Europese wetgeving

De Europese verordening voor de markttoelating van gewasbeschermingsmiddelen en de richtlijn voor het duurzaam gebruik ervan wordt momenteel geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Hiervoor wordt de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden gewijzigd. De Tweede Kamer debatteert binnenkort over de wetswijziging. Vewin heeft haar standpunten onlangs ingebracht tijdens een rondetafelgesprek. Bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen pleit Vewin voor strikte toetsing op de gevolgen voor drinkwater, conform de verordening en richtlijn. Zonder drinkwatertoets raken grond- en oppervlaktewater meer verontreinigd en moeten drinkwaterbedrijven – in strijd met de KRW-doelen – extra zuiveringsinspanningen leveren.

Rond het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bestaan voor drinkwater nog steeds knelpunten. Het toepassen van deze middelen in de landbouwsector heeft (negatieve) invloed op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. De drinkwaterbronnen moeten schoon zijn om de hoge kwaliteit van de Nederlandse drinkwatervoorziening in de toekomst te waarborgen. Uit onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving en het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat de milieubelasting in drinkwaterbronnen nog steeds te hoog is en het gebruik van bestrijdingsmiddelen de laatste jaren niet afneemt. Daarom blijft toetsen op de gevolgen voor drinkwater door het Ctgb van belang bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen.

Volksgezondheid

Vanuit het oogpunt van volksgezondheid mogen de normen voor gewasbeschermingsmiddelen in drinkwaterbronnen niet worden overschreden. Zowel in de Drinkwaterwet als in het Besluit Kwaliteits-eisen Monitoring Water (voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn Water) is deze norm in grond- en oppervlaktewater vastgelegd op 0,1 microgram per liter. Voor stoffen als glyfosaat, mecoprop en bentazon worden echter nog altijd overschrijdingen van deze norm geconstateerd. Vewin vindt het

daarom van essentieel belang dat het Ctgb bij de toetsing het drinkwatercriterium strikt blijft hanteren.

Toetsing op de effecten voor drinkwater is uitvoering van de Europese wetgeving. De beoordelingseisen, op basis waarvan het Ctgb moet toetsen, zijn vastgelegd in de verordening. Verder verplicht de richtlijn voor duurzaam gebruik EU-lidstaten tot bescherming van de drinkwatervoorziening tegen de effecten van gewasbeschermingsmiddelen. Alle lidstaten moeten deze regelgeving juist en volledig implementeren en bestrijdingsmiddelen beoordelen op grond van het drinkwatercriterium.

Zuiveringsinspanningen

Zonder de drinkwatertoets zou het grond- en oppervlaktewater meer vervuild raken. Met als gevolg dat drinkwaterbedrijven worden geconfronteerd met extra zuiveringsinspanningen, resulterend in hogere maatschappelijke kosten. Dit is in strijd met het principe van ‘de vervuiler betaalt’ en met de doelstellingen van de KRW: een verlaging van de zuiveringsinspanning van de drinkwaterbedrijven en geen verslechtering van de waterkwaliteit.

Op grond van de richtlijn voor duurzaam gebruik moeten lidstaten beschermingszones instellen rond grond- en oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor drinkwater-

productie. De maatregelen die genomen worden ter bescherming van de waterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden moeten nationaal verankerd worden.

Bovendien is het van belang ruimtelijke beschermingszones rond oppervlaktewaterwinningen vast te stellen. De hierbinnen geldende verplichte maatregelen moeten nationaal worden vastgesteld. Het betreft maatregelen zoals spuitvrije zones, een verbod op gebruik van bestrijdingsmiddelen op verhardingen en het stimuleren van emissiereducerende maatregelen. Om welke gebieden het gaat dient regionaal bepaald te worden, in overleg tussen Rijkswaterstaat, de provincie en het drinkwaterbedrijf.

Resterende drinkwateropgave

Eind 2010 lopen het Convenant Duurzame Gewasbescherming en de projecten ‘Schone Bronnen’ en ‘Telen met Toekomst’ af. Gezien de drinkwateropgave die nog resteert, vindt Vewin het belangrijk dat dit soort acties wordt voortgezet en dat de resultaten uit het convenant en de projecten worden opgeschaald om de resterende knelpunten aan te pakken.

Meer informatie via *Lieke Coonen*:
coonen@vewin.nl

‘Schaalvergroting politieregio’s én ook veiligheidsregio’s’

Voorwaarde voor effectieve en eenduidige rampenbestrijding

Het kabinet-Rutte wil komen tot één nationale politie met tien regionale politiekorpsen waarbij de grenzen van de arrondissementen leidend zijn. Vewin vindt deze opschaling – van de huidige 25 naar tien politieregio’s – een goed plan en pleit voor eenzelfde schaalvergroting van de 25 veiligheidsregio’s. Eenduidige en effectieve rampenbestrijding en crisisbeheersing vereisen een gelijke schaalgrootte van politie- en veiligheidsregio’s. Hierdoor is het voor drinkwaterbedrijven mogelijk goed afgestemde afspraken te maken met zowel de politie- als de veiligheidsregio’s in geval van drinkwatergerelateerde crises.

Op 1 oktober is de Wet veiligheidsregio’s van kracht geworden. Centraal doel van deze wet is verbetering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Veel gemeenten zijn te klein om een ramp of crisis te bestrijden. Door de brandweezorg, de geneeskundige hulpverlening, gemeenten én politie op regionaal niveau bijeen te brengen wordt niet alleen de slagkracht vergroot, maar wordt ook eenheid, eenduidigheid en eenvoud in de aanpak bereikt. Het is dan ook van groot belang dat de grenzen van de politie- en veiligheidsregio’s samen blijven vallen. Dit maakt het mogelijk dat vitale sectoren, zoals drinkwater, goed afgestemde afspraken met zowel politie- als veiligheidsregio’s kunnen maken. Incongruentie kan leiden tot afstemmingsproblemen tussen de hulpverleningsdiensten enerzijds en de vitale sectoren anderzijds.

Om te komen tot goede afspraken hebben de koepels van de drinkwaterbedrijven, politieregio’s en veiligheidsregio’s dit voorjaar het landelijk convenant Drinkwater bestuurlijk vastgesteld. Hierin zijn landelijke afspraken gemaakt over crisisbeheersing, rampenbestrijding en bescherming van vitale drinkwaterlocaties. Het convenant zorgt voor eenduidige afspraken over bijvoorbeeld op- en afschaling, alarmering en communicatie, gezamenlijke oefeningen, planvorming en de inzet van nooddrinkwater.

Regionale afstemmingsproblemen worden ondervangen door dit convenant. Voorwaarde is dan wel dat politie- en veiligheidsregio’s samenvallen, oftewel eenzelfde schaalgrootte hebben. Anders ontstaat een bestuurlijke lappendeken, hetgeen de aanpak en besluitvorming bij drinkwatergerelateerde crises ernstig bemoeilijkt. De ondertekening en uitwerking van het landelijk convenant gebeurt op regionaal niveau.

Vewin pleit ervoor dat de betrokken partijen het convenant zo snel mogelijk ondertekenen en de afspraken uitwerken en implementeren, rekening houdend met de (specifieke) regionale situatie (maatwerk). Zo ontstaat een proces waarin de regionale partners elkaar en elkaars werkwijze, organisatie, taken en bevoegdheden leren kennen. Dat is essentieel voor het gezamenlijk bestrijden en beheersen van rampen. Bovendien wordt zo een basis gevormd voor een duurzaam partnerschap. Bij de regionale uitwerking en ondertekening van het landelijke convenant ziet Vewin een centrale rol weggelegd voor het Veiligheidsberaad, bestaande uit de voorzitters van de 25 veiligheidsregio’s. De drinkwaterbedrijven willen het convenant graag snel uitvoeren, maar zijn daarbij afhankelijk van de veiligheidsregio’s. Het Veiligheidsberaad zou daarom moeten toezien op de voortgang van de regionale ondertekening en implementatie, alsmede op de naleving van de afspraken. Regio’s die niet voortvarend genoeg zijn, moeten

daar door het Veiligheidsberaad op worden aangesproken.

Vewin ziet de veiligheidsregio als regisseur van de regionale samenwerking tussen de crisispartners: brandweer, geneeskundige diensten, politie, gemeenten en vitale sectoren zoals drinkwater. In één veiligheidsregio kunnen zich verschillende drinkwaterbedrijven bevinden. De veiligheidsregio moet vanuit de regierol de ondertekening en implementatie van één gezamenlijk convenant coördineren.

Meer informatie via Sabine Gielens:
gielens@vewin.nl

Colofon

Waterspiegel Update is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel Update brengt nieuws en opinies uit de wereld van water en aanverwante sectoren.

UITGEVER

Rinus Vissers
Nijgh Periodieken B.V.
(directie@nijgh.nl)

HOOFDREDACTIE

Vewin
Marco Zoon
(zoon@vewin.nl)

(EIND)REDACTIE

Nijgh Periodieken B.V.
Pieter de Vries
(p.de.vries@nijgh.nl)

DRUK EN LAY-OUT

DeltaHage grafische dienstverlening, Den Haag

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.